

Vztrajen zagovornik pravic Slovencev

Rafko Dolhar (1933–2026) Posloval se je tržaški zdravnik, pisatelj in politik, star je bil 92 let. V 60. in 70. letih je bil tržaški občinski odbornik. Decembra lani je prejel medaljo za zasluge Republike Slovenije

TRST Zdravnik, univerzitetni profesor, publicist, politik, zlasti pa vztrajen zagovornik pravic Slovencev v Italiji: včeraj zjutraj je v tržaški bolnišnici za vedno zatisnil oči Rafko Dolhar. Star je bil 92 let.

Za Rafkom Dolharjem je bogata in razvejana življenjska pot, ki se je začela 3. avgusta 1933 na Trbižu, kjer se je rodil v družini Tržacana Alojzija in Slovenke iz Žabnic Ide Ehrlich. Na Kanalsko dolino je ostal navezan vse življenje, redno se je vračal pod njene vrhove, na katere se je, dokler mu je zdravje dopuščalo, tudi vztrajno vzpenjal. V starih letih je hribe le opazoval, njim pa posvetil tudi številne knjige. Po prvih dnevniških zapisih (najstarejši so datirani leta 1944, se je spominjal v intervjuju ob svoji 90-letnici) je namreč vzljubil pisanje in njegova bibliografija danes šteje okrog 20 knjig, zlasti dokumentarne literature, a tudi kratke proze (*Moji kraški sprehodi*, *Vabilo v Julijce*, *Kanalska saga* ...).

V Trst je prišel kot dijak (tako kot kasneje tudi sestra Vida in brat Miran), da bi lahko obiskoval gimnazijo v slovenskem jeziku in tu tudi ostal. Le v letih univerzitetnega študija je živel v Padovi (v Trstu takrat ni bilo medicinske fakultete). Službo je najprej nastopil v nabrežinskem sanatoriju, večino poklicne poti pa opravil kot družinski zdravnik (imel je sicer specializacijo iz športne medicine in medicine dela). Na naravoslovni fakulteti tržaške univerze je dobrih 25 let poučeval anatomijo.

Za slovenske napise in imena

S politiko se je začel spogledovati kot dijak, leta 1966 pa prvič kandidiral za tržaški občinski svet v vrstah stranke Slovenska skupnost. Pripadal je njeni laični struji in stranki ostal zvest do konca, prepričan, da je »samostojno slovensko politično nastopanje vedno aktualno in se zanj plača boriti,« kot je za Primorski dnevnik dejal ob svoji 90-letnici.

Borbenosti mu v tistih desetih letih, ki jih je preživel v mestni hiši na Velikem trgu, ni manjkalo. V levosredinski vladi župana Marcella Spaccinija je bil tudi občinski odbornik – najprej za socialno skrbstvo, pozneje tudi za področje zdravstva. Pri-

Zagovarjal je potrebo po samostojnem političnem nastopanju Slovencev v Italiji

Zaradi slovenske poroke je moral na sodišče

V letih, ko je bil Rafko Dolhar odbornik v levosredinski upravi župana Marcella Spaccinija, se je v mestni hiši na Velikem trgu v Trstu zgodila prva slovenska poroka. Prav on je namreč leta 1975 izključno v slovenskem jeziku (in brez prevajanja) poročil Bojana Brezigarja in ženo Viviano; v italijanščini je bil priložen le uradni dokument – potrdilo o poroki. Razveseljiv dosežek na področju uveljavljanja manjšinskih pravic pa je dobil sodni epilog, saj je podžupan Gianni Giuricin (socialist iz vrst PSI) ovadil svojega kolego Dolharja iz vrst Slovenske skupnosti. Sodniki so po zaslišanju novoporočencev ugotovili, da sta bila »kljub slovenščini« v dobri veri, zato je bila njuna poroka veljavna. Dolhar je sicer po mnenju sodišča ravnal v nasprotju z zakonom, ker ni upošteval italijanščine kot uradnega jezika v uradnih aktih, med katere sodi civilna poroka. Občinski odbornik pa si, kljub domnevni kršitvi zakona, ni prislužil nobene kazni, ker je takratni zakonik ni predvideval.

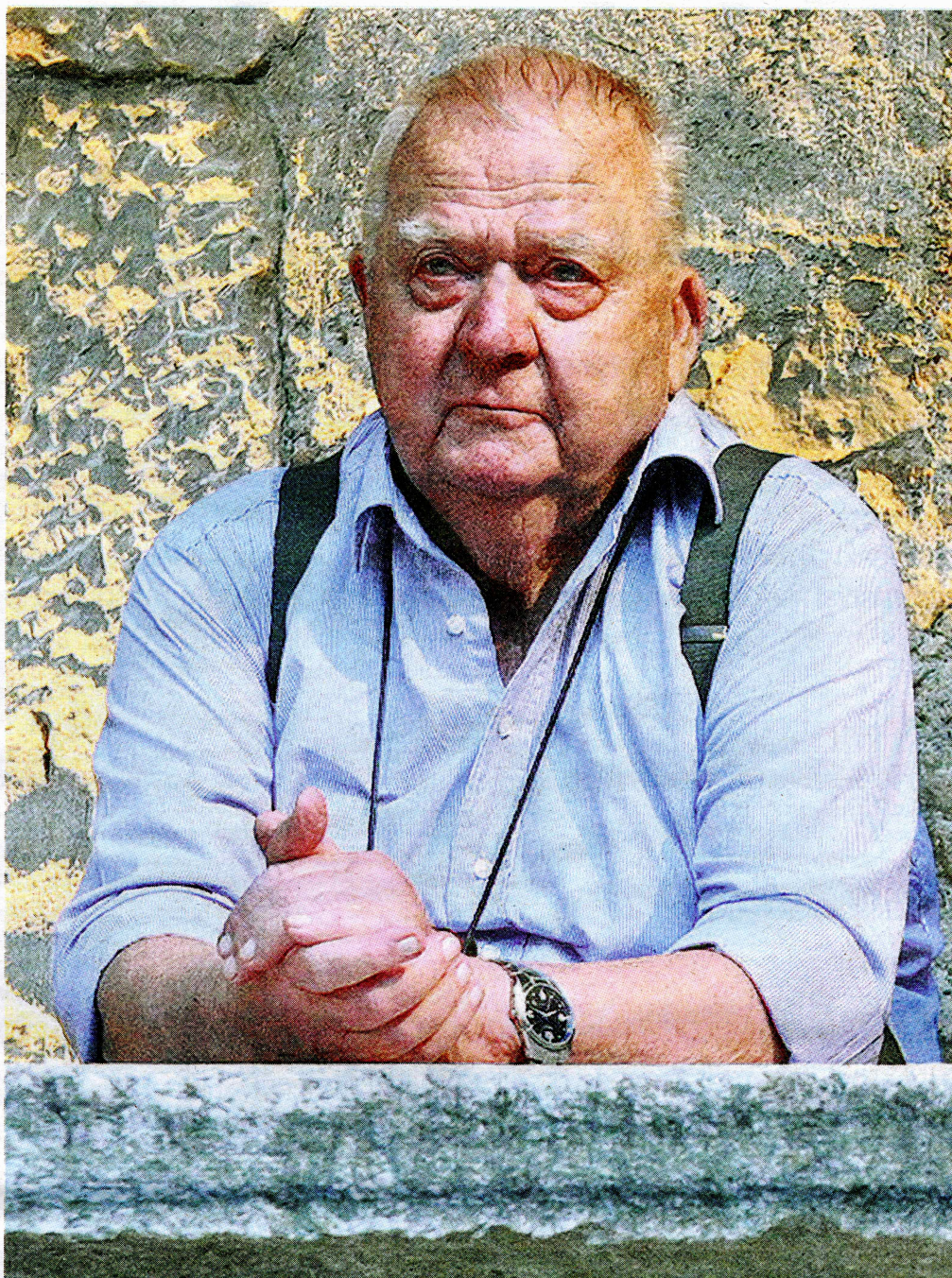
speval je k temu, da so se ob vходу v nekatere kraške vasi pojavile prve dvojezične table, da so v Bazovici poimenovali nekatere ulice po slovenskih osebnostih, da je občina zaposlila slovenske prevajalce, da so odtlej slovenski otroci deležni ustrezne psiho-pedagoške pomoči v slovenskem jeziku.

Po desetih letih je zapustil mestno hišo in Občino Trst, ni se več potegoval za izvolitev, je pa ostal aktiven v strankinem vodstvu (bil je tudi deželni predsednik) in sploh manjšinskih organizacijah. Zavzemal se je na primer za povezovanje slovenskih zdravnikov v Italiji in bil med ustanovitelji Slovenskega zdravniškega društva Trst - Gorica. Aktiven je bil v krožku za družbenopolitična vprašanja Virgil Šček, deset let je bil tudi podpredsednik in predsednik upravnega sveta Stalnega slovenskega gledališča, ravno v letih, ko je to v Italiji pridobilo status javne ustanove.

Za svoja prizadevanja za uveljavljanje pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji je prejel več priznanj, nazadnje se mu je lani oddolžila Republika Slovenija. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon mu je, kot enemu od ustanoviteljev stranke Slovenska skupnost, izročil priznanje za neprecenljivo vlogo pri oblikovanju politične prisotnosti Slovencev v FJK. Predsednica republike Nataša Pirc Musar pa mu je namenila medaljo za zasluge in se mu tako zahvalila »za neprecenljivo vlogo pri uveljavljanju slovenskega glasu v političnem prostoru Italije in za utrjevanje vezi z matično domovino«. Kljub temu, da si je zelo želel na podelitev, so mu zdravstvene težave, ki so nastopile lansko jesen, to preprečile. Pri znanji sta prevzela njegova hčerka Katja in sin Erik.

V sredo žalna seja

V spomin na dr. Rafko Dolharja bo na pobudo stranke Slovenska skupnost, Krožka Virgil Šček, založbe Mladika in Slovenskega zamejskega zdravniškega društva Trst - Gorica v sredo, 4. marca, ob 19. uri v Peterlinovi dvorani v Ulici Donizetti 3 v Trstu žalna seja. Sodelovali bodo tudi predstavniki tudi drugih sredin, v katerih je bil dejaven.

Rafko Dolhar Rodil se je na Trbižu, a bil vse življenje dejaven v Trstu FOTODAMJON

Odziv stranke Slovenska skupnost

»S številnimi zaslugami si je pridobil ugled tudi med mladimi«

TRST »Odšel je dr. Rafko Dolhar, naš Rafko, ki je s svojo držo in svojo razgledanostjo zanimal slovensko politiko v Italiji. Za trenutek smo začutili težko praznino, kot bi nam odmanjkala tla ...«

Tako se začenja daljši dopis v spomin na včeraj preminulega politika, pod katerega se je v imenu stranke Slovenska skupnost (SSk) podpisala njena deželna tajnica Fulvia Premolin. »Počasi se bo treba sprijazniti z dejstvom, da ga bomo odslej občutili samo v njegovi izredni zapuščini, polni navezanosti na svoj prostor, na svoje ljudi, katerim se je posvečal z vsem svojim delom in odgovornostjo najprej kot zdravnik in politik, potem kot univerzitetni profesor, pisatelj, izdal je več kot 20 knjig, kot član in predsednik raznih društev in organizacij, skratka povsod, kjer je bilo potrebno pomagati, svetovati, odločiti ali ublažiti nasprotja in napetosti,« je našela Premolin in pristavila, da je znal Dolhar vedno najti pravi nasvet in primeren odgovor.

»V naši SSK je kot soustanovitelj postal v letih pravi steb, saj si je s svojimi številnimi zaslugami pridobil poseben ugled

tudi med mladimi. Kolikokrat so prav ti predlagali, da bi zaprosili za svet dolgoletnega predsednika, ki bo gotovo imel pravi odgovor, ki bi zgladil nesoglasja in usmeril politično vizijo na pravo pot.«

Številne bitke za slovenski jezik

Rafko Dolhar je bil več desetletij v vodstvu stranke lipove veje. Premolin je spomnila, da je bil leta 1966 prvič izvoljen v tržaški občinski svet, štiri leta kasneje pa je postal odbornik za socialno skrbstvo in nato za zdravstvo. Med njegove večje dosežke z narodnopolitičnega vidika lahko prištejemo »dvojezične napise krajevnih imen v tržaški občini, poimenovanje nekaterih ulic v Bazovici po slovenskih literarnih ustvarjalcih, ustanovitev slovenske psiho-pedagoške službe v Trstu, ki je še danes posebno cenjena in potrebna socialna storitev,« je navedla in izpostavila tudi pridobitev javnega statusa Slovenskega stalnega gledališča, v katerem je bil več let predsednik. Pa še celo vrsto »njegovih končnih nastopov v boju za rabo slovenskega jezika v javnosti. Spomnimo se, da se je moral celo braniti na tržaškem so-

dišču, ker je kot občinski priložitnostni matičar vodil poročni obred v slovenskem jeziku.

Slovenska skupnost se je Rafku Dolharju skušala večkrat oddolžiti za njegovo politično angažiranost in plemenito delo, nenazadnje na svoji 50-letnici deželne razsežnosti, 4. oktobra lani, kjer mu je tudi minister in podpredsednik slovenske vlade Matej Arčon podelil priznanje za izjemne dosežke. »Omenjenemu priznanju gre dodati »medaljo za zasluge Republike Slovenije, ki jo je predsednica Nataša Pirc Musar 17. decembra lani Rafku Dolharju podelila "za njegov izjemen prispevek k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in političnega zastopstva Slovencev v Italiji". Obakrat sta zaradi očetove boleznosti prevzela visoki odličji ponosna hči Katja in sin Erik.

Za dragim Rafkom žalujejo vsi domači v Trstu in v Kanalski dolini, ki jo je vseskozi nosil v srcu, žalujemo prijatelji, soimšljeniki in vsi, ki smo ga poznali in cenili njegovo delo. Odšel je glas, ki je povezoval različna gledanja z željo po prihodnosti,« je v imenu SSK še zapisala Fulvia Premolin in zaključila: Pogrešali ga bomo.